

verwachtten – niet het hele gebied gebruikt als territorium. Zijn territorium overlapt slechts met twee (anderhalf) van de drie wijfjesterritoria. Wat meteen ook verklaart waarom het jonge mannetje Georges zich lokaal kon vestigen vanaf de zomer van 2014.

We hebben wel goede aanwijzingen dat de adulte mannetjes in de zomer een groter gebied bestrijken en/of op zoek gaan naar nieuwe gebieden met wijfjes. In landschappen met een dicht wegennet en kleine en geïsoleerde boomarterpopulaties in verspreid liggende bossen betekent dit al gauw grote zwerftochten met hoog risico op verkeerssterfte. Zo dook in juni 2014 uit het niets een 'vreemd' volwassen mannetje op als verkeersslachtoffer op de Weimanstraat.

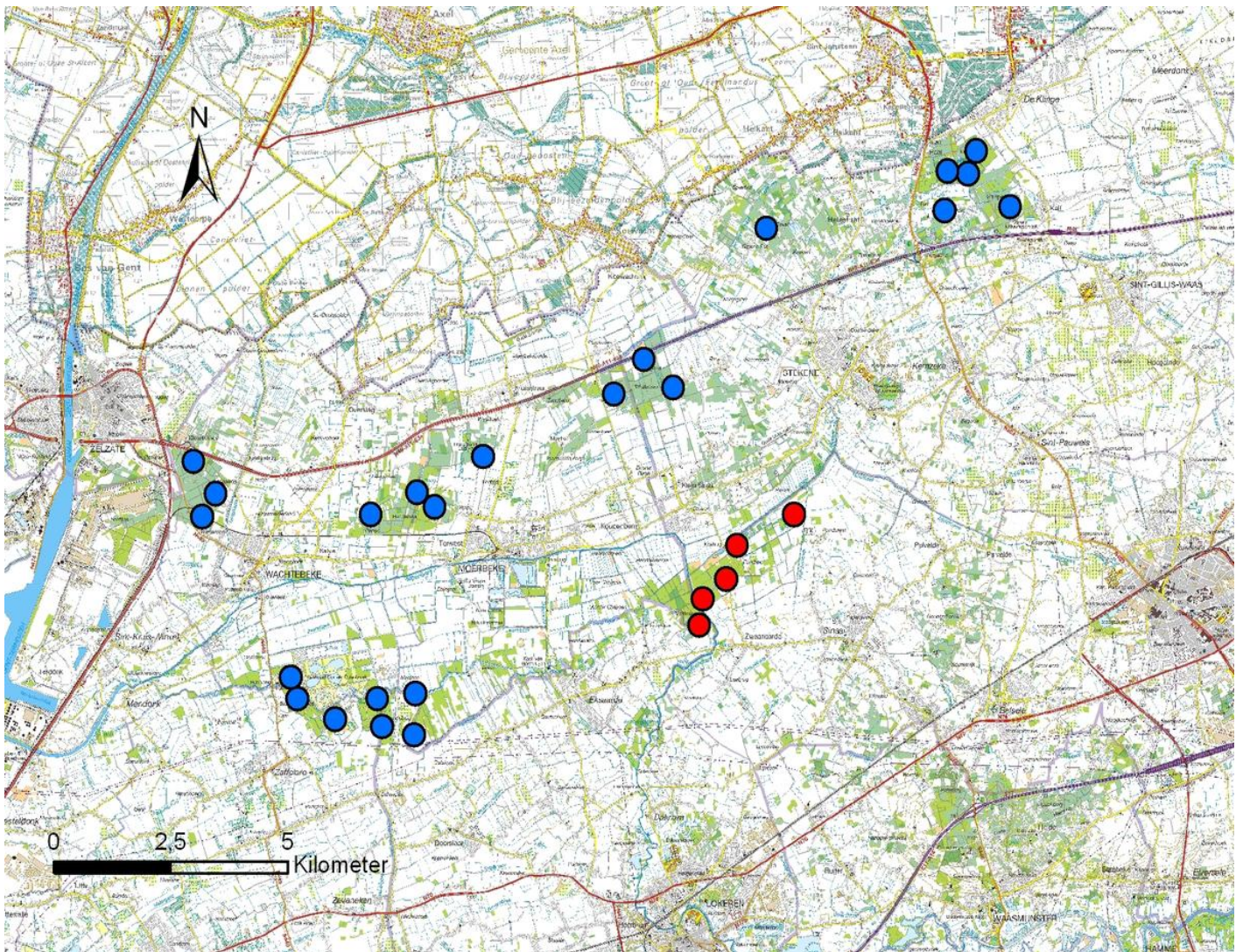
Er blijven echter nog een aantal open vragen: hebben we in Sinaai te maken met een relictpopulatie of een recente rekolonisatie en hoe verhoudt de populatie zich tot andere populaties: waar zitten de dichtstbijzijnde gevestigde boomarters en in hoeverre is er uitwisseling? We hebben alvast van alle gevangen en dood gevonden boomarters het nodige genetisch materiaal verzameld. We zijn er in die context van overtuigd dat ook kleine boscomplexen een – onverhoopt – wezenlijke bijdrage kunnen leveren als landschappelijk steunpunt bij de ontwikkeling en het herstel van een ruimtebehoevende 'bossoort' als de boomarter in een sterk versnipperde, bosarme regio als Vlaanderen.

Boomartermonitoring Waasland: nog steeds geen boomarters buiten Sinaai... - Marternieuws 17

De vraag hoe het gesteld is met boomarteraanwezigheid in naburige boscomplexen rond Sinaai is van bij het begin onlosmakelijk verbonden geweest met de vragen die rezen tijdens het boomarteronderzoek in Sinaai. In het geval van langdurige vestiging van boomarters in duurzaam populatieverband zou je verwachten dat naburige boscomplexen evenzeer bezet zijn. In 2008 hebben we alle grotere bossen in de streek al eens bemonsterd met fotovallen, zonder resultaat. In 2014 deden we het nog eens over, met betere fotovallen dan in 2008, én op meer locaties dan in 2008. De bossen waar het voorbije jaar fotovallen stonden opgesteld waren: het Heidebos, het Puyenbroek, de Eénbes, het Kloosterbos, het Wullebos, de Bekaf en het Stropersbos. Net zoals in 2008 werd er naar gestreefd om minstens één fotoval per vierkante kilometer potentieel geschikt leefgebied te installeren met lokstof en lokvoer. In de grotere boscomplexen kwam dit neer op vijf fotovallen die simultaan actief waren. In enkele sterk verkavelde bossen zoals in het gebied 'Bekaf' is dit niet gelukt omwille van de vele private eigendommen. Op elke locatie bleven de fotovallen minstens vijf weken actief.

Net zoals in 2008 leverde dit geen boomarters op. Steenarter werd evenmin vastgesteld, en blijkt nog steeds geen vaste voet aan de grond te hebben in de regio. Bunzing en hermelijn daarentegen lieten zich wel vlot fotograferen, hoewel de plaatsing van de fotovallen niet aangepast werd aan het habitatgebruik van deze soorten. Bunzing werd gefotografeerd in het Puyenbroek, de Eénbes, het Heidebos, het Wullebos en het Stropersbos. Het gaat om tien verschillende fotosequenties verdeeld over zeven fotovallocaties. Hermelijn werd gefotografeerd in het Heidebos (één locatie, één sequentie) en de Bekaf (één locatie, twee sequenties). Het feit dat we zo vlot bunzingen fotografeerden is alvast ook een bewijs dat de techniek ons niet in de steek heeft gelaten. Het lijkt er dus sterk op dat er effectief geen boomarters gevestigd zijn in die gebieden. Althans niet in 2014.

Kaartweergave van de boomartermonitoring in het Waasland in 2014: rode bollen staan voor positief resultaat (enkel in Sinaai), blauwe bollen staan voor negatief resultaat

Hoe valt dit dan de rijmen met de situatie in Sinaai? Dispersie van de lokaal geboren boomarters resulteert kennelijk (nog) niet in kolonisatie van de naburige bossen. Het jonge mannetje Alain werd ver buiten de met fotovallen bemonsterde regio dood aangetroffen kort nadat hij definitief zijn geboorteterritorium verlaten had. Het is bijna ondenkbaar dat hij op die plaats geraakt is zonder op zijn route de omgeving van ten minste één van de onderzochte gebieden te dwarsen. Ook Valère verdween tijdens zijn dispersie in 2012 al gauw volledig uit beeld. Nochtans hebben we hem op een dag aangetroffen in een tuin vlakbij het Heidebos, maar daarna ging hij weer de andere richting uit.... Toen we hem definitief kwijt waren hebben we de hele omgeving tevergeefs uitgekamd, zowel met de auto als in een vliegtuigje. Als we aannemen dat zijn zender niet defect was heeft ook Valère de ruime regio verlaten. Germaine en Georges hebben zich wel lokaal gevestigd maar zij bleven binnen het kleine onderzoeksgebied 'Sinaai'. Over de andere - ongezonderde - jonge boomarters die in de loop der jaren het gebied verlieten hebben we geen info.

Als lange-afstandsdispersie eerder regel dan uitzondering is kan dit een verklaring zijn voor het niet gevestigd zijn van boomarters in de bossen in de nabije omgeving van het onderzoeksgebied Sinaai. Lange afstandsdispersie heeft – ondanks het verhoogde risico op sterfte – zo zijn voordelen. Het maakt dat er genueitwisseling kan plaatsvinden tussen verschillende kleine populaties op grote afstand van elkaar. Het werpt een ander licht op het 'geïsoleerd' zijn van boomarterpopulaties. Zo bestond tot voor enkele jaren de vrees dat de Vlaamse/Zuid-Nederlandse boomarterpopulaties op termijn niet leefbaar waren. Toch lijkt het er almaar meer op dat we de laatste jaren getuige zijn van een voorzichtige toename van het aantal